

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ РІЗНИХ СФЕР НАУКИ

Пиріг Н. Я.

Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98

У роботі йдеться про особливості перекладу фахових термінів у різних галузях, а саме в медицині, економіці та інформаційних технологіях. Розглянуто різні підходи до перекладу термінів, що застосовуються в різних сферах життєдіяльності.

Ключові слова: термін, термінологія, спосіб перекладу, інформаційні технології, «модель перекладу».

Останнім часом посилюється процес термінотворення, що обумовлюється підвищенням потоку наукової та технічної інформації. Через те, що темпи розвитку різних країн світу суттєво різняться та враховуючи лінгвістичні особливості мов різних народів постає проблема адекватного перекладу термінів, що запропоновуються при отриманні нових знань та розвитку новітніх технологій. Актуальність роботи зумовили швидкі темпи зростання необхідності адекватного та професійного перекладу. Мета нашого дослідження – зазначити основні особливості перекладу термінів. Це питання досліджував ряд науковців –Сарієва А. Б. [1], Лобанова В. В. [2], Савицька Л. В. [3] та інші.

Враховуючи це, головним завданням перекладача є необхідність донесення до звичайного користувача коректну інформацію в повному обсязі. Крім цього, перекладач повинен при перекладі термінів враховувати особливості сфери, терміни якої перекладаються. Науковці налічують близько 200 різних галузей, кожна з яких має свою термінологічну систему, при цьому в сучасному світі сфери діяльності різних наук найчастіше є взаємопов'язаними, тому на сьогодні важливою є оптимізація перекладу термінологічних одиниць фахових мов.

Одна з сфер життєдіяльності, яка потребує особливої уваги, є медицина. В ній велика кількість термінів, багато з яких з'явилися протягом останніх десятиліть. Автор статті [1] вважає, що існують дві групи проблем перекладу медичних термінів: об'єктивні та суб'єктивні. Лобанова В. В. [1] наголошує, що об'єктивні проблеми є важливішими, але частіше зустрічаються все ж таки суб'єктивні. Автор описує деякі проблеми, які в першу чергу пов'язані з особливостями перекладу медичних термінів. Наприклад, використання медичної термінології без необхідної кількості пояснень та уточнень, вживання аббревіатур, велика кількість інструкцій до медичного обладнання. Все це

вимагає від перекладача не тільки досконалого володіння мовами оригіналу та перекладу, а ще й обізнаності в темі матеріалу, і навіть технічних знань.

Ще однією з особливостей медичного перекладу є велика кількість термінів латинською, що додатково вимагає від перекладача ще й володіння цією мовою також особливістю перекладу медичних термінів є наявність великою кількості так званих термінів «хибних друзів», тобто слів які можуть бути схожими на слова у мові перекладу, але мати зовсім інше значення. Вирішення цієї проблеми може бути лише в тому випадку якщо перекладач володіє мовами на рівні їх носіїв, тобто може відлічити відтінки та нюанси значень різних слів.

Таким чином, проблеми, пов'язані з перекладом медичних термінів, можуть бути вирішеними за допомогою підготовки перекладачів з високим рівнем обізнаності в медицині, володінням латинською та мовами необхідними, для перекладу. У ролі перекладачів можуть бути студенти, інтерни або лікарі. Навчання в університеті повинно сприяти підготовці фахівців, здатних перекладати медичні статті, постійно підвищуючи з підвищенням свого фахового рівня рівень їх складності.

У наш час дуже впевнено розвивається економічна галузь, термінологія якої знаходиться під впливом життя та формування суспільства. В процесі перекладу економічних текстів часто виникають проблеми пов'язані з розгалуженістю та чисельністю даної терміносистеми в однієї, наприклад в англійській, та, навпаки, недостатньою кількістю відповідників в іншій мові, наприклад в українській. Слід звернути увагу, що можливі обидві ситуації: коли відсутній термін еквівалент, який точно описує потрібне поняття, та коли потрібно перекласти термін, який описує явище, ще не розповсюджене в країні, мовою якої перекладається матеріал.

Л.В. Савицька [2] називає такі терміни «тимчасово безеквівалентними», та наголошує, що їх дуже багато, особливо коли це стосується української мови. З цієї причини, при перекладі економічних термінів частіше, ніж в інших випадках виконують такі прийоми як: транслітерація, калькування та описовий метод. До особливостей перекладу економічних термінів автор [2] відносить необхідність пошуку еквівалентів до англійських термінів з метафоричними значеннями та лексикалізованих синтаксичних конструкцій. Перекладачу-лінгвісту потрібно передати сутність поняття та зробити це згідно з вимогами мови перекладу. Таким чином перекладач перш за все повинен добре володіти мовою перекладу для того, щоб переклад був максимально лексично та граматично правильним.

Важко не погодитися з тим, що найбільше сучасних термінів виникло в інформаційній галузі. Слід зауважити, що багато з них є дефініціями до зовсім нових понять та явищ, власними назвами, які згодом стали загальними. Темп

виникнення нових термінів в цій сфері є дуже швидким. Не зважаючи на це, такої проблеми, як ознайомлення з ними простої людини майже не існує. Це відбувається, через відкритість інформації у мережі Інтернет, здатність кола непрофесіоналів створювати програмні продукти та давати їм назви, при цьому більша частина користувачів таких термінів є молодь. Однак, деякі особливості перекладу комп'ютерних термінів все ж таки існують. Згідно з даними статті [3] назви технологічних стандартів, програмних продуктів, корпорацій, найменування виду «Виробник + назва» не перекладаються. Багато інших термінів перекладаються за допомогою прийомів транслітерації та калькування.

Для покращення перекладу англійських комп'ютерних термінів на українську мову було створено стандартизований алгоритм, який називається «Моделю перекладу». З одного боку це допомога перекладачеві, з іншого чіткий контроль та перевірка. Враховуючи це переклад термінів, пов'язаних з інформаційними технологіями може бути більш легкий, ніж переклад медичних та економічних термінів. Перекладати такі терміни не обов'язково повинен професіонал. Завдяки цьому і відбувається швидке їх розповсюдження. Але виникає проблема стандартизації написання неперекладних термінів, яка вирішується за допомогою створення глосаріїв та «Моделі перекладу».

Таким чином, завдяки швидкому розвитку багатьох сфер життєдіяльності, доступності інформації поява нових термінів відбувається дуже швидко. Вони користуються попитом у фахівців зовсім різних галузей. Тому питання перекладу термінів завжди залишається актуальним.

Література

1. Сарієва А. Б. Особливості перекладу комп'ютерних термінів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*, 2012. 1(25). С. 97–98.

2. Лобанова В.В. Деякі проблеми перекладу англійських медичних текстів українською мовою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, 2019. № 39, том 2. С. 53–55.

3. Савицька Л.В. Особливості перекладу англійських економічних термінів українською мовою. *Лінгвістичні дослідження*, 2013. Вип. 35. С. 252–257.